

1. Stowarzyszenie Rodzina Katyńska Bydgoszcz

Bydgoska Rodzina Katyńska rozpoczęła swą działalność 13 lutego 1990 r. w Klubie Dziennikarza na ul. Sielanka w Bydgoszczy. Inicjatorkami powołania stowarzyszenia były uczestniczki pielgrzymki odbywającej się w październiku 1989 r. do mogił polskich oficerów pomordowanych na Wschodzie: Stowarzyszenie stało się wspólnotą pamięci o ojcach pomordowanych przez NKWD i żywym dowodem „prawdy katyńskiej”.

Z inicjatywy stowarzyszenia powstał symboliczny Krzyż i cmentarzyk katyński przy kościele p.w. Polskich Świętych Braci Męczenników na Wyżynach. W 70-tą rocznicę Zbrodni Katyńskiej w dn. 25 kwietnia 2010 r. odsłonięto i poświęcono nowy Krzyż Katyński na symbolicznym cmentarzu przy kościele p.w. Świętych Polskich Braci Męczenników.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje zaangażowanie w upamiętnianie ofiar zbrodni katyńskiej i popularyzacja wiedzy o zbrodni wojennej, jakiej w 1940 roku władze ówczesnego Związku Sowieckiego dokonały na obywatelach Rzeczypospolitej.

Z inicjatywy stowarzyszenia co roku w kwietniu z okazji Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej organizowane są uroczystości w Kościele Polskich Świętych Braci Męczenników na Wyżynach i przed Krzyżem Katyńskim.

Członkowie stowarzyszenia biorą udział w licznych spotkaniach z uczniami bydgoskich szkół podczas których przekazywała młodym prawdę o tragedii jeńców, ofiar NKWD i ich rodzin. Ważnym aspektem działalności stowarzyszenia stało się wsparcie szkół w akcji Dęby Pamięci ”Katyń ocalić od zapomnienia”. Wśród szkół, które współpracowały z stowarzyszeniem i uczciły dębem pamięci naszych ojców były: Publiczne Gimnazjum im. Mariana Rejewskiego w Białych Błotach, Zespół szkół w Rynarzewie, Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Łochowie, Publiczne Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Kamieniu Krajeńskim, Gimnazjum nr 26 w Bydgoszczy.

W swojej aktywności stowarzyszenie działa także w sferze wydawniczej – opracowało i wydało 3 publikacje: na 10 – lecie i 20 – lecie Bydgoskiej Rodziny Katyńskiej a także wydało monografię z biogramami pomordowanych i losów ich rodzin po II wojnie światowej.

Tablice upamiętniające ofiary zbrodni katyńskiej powstałe z inicjatywy stowarzyszenia, to m.in.:

1. Tablica umieszczona na szafcu przy kościele pw. Św. Braci Męczenników 3 październik 1993 r.
2. Tablica umieszczona na ścianie muzeum Wojsk Lądowych przy ul. Czerkawskiej w 60 rocznicę zbrodni - 7 kwietnia 2000 r.
3. Tablica umieszczona w kościele Ewangelicko – Augsburskim w Bydgoszczy 9 kwiecień 2000 r.

2. Stowarzyszenie Rodzina Katyńska Toruń

Toruńska Rodzina Katyńska rozpoczęła działalność w 1989 r. z inicjatywy rodzin, których bliscy zginęli w Katyniu, Twerze i Charkowie.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje zaangażowanie w upamiętnianie ofiar zbrodni katyńskiej i popularyzacja wiedzy o zbrodni wojennej, jakiej w 1940 roku władze ówczesnego Związku Sowieckiego dokonały na obywatelach Rzeczypospolitej.

Z inicjatywy Krystyny Borysowskiej – projektantki i fundatorki kamienia wykonano epitafium poświęcone rodzinom katyńskim wraz z nazwiskami 90 zamordowanych oficerów i policjantów w kościele p.w. Św. Ducha przy Rynku Staromiejskim w Toruniu. Przy epitafium odbywają się co roku w listopadzie msze św. i apel poległych.

Dla upamiętnienia 60. rocznicy zbrodni katyńskiej, stowarzyszenie umieściło tablicę w krużganku kościoła N.M. Panny w Toruniu.

Poza Toruniem z inicjatywy stowarzyszenia powstały miejsca upamiętniające zbrodnię katyńską np. w Grudziądzu – obelisk przed kościołem Niepokalanego Serca N.M.P., w Chełmnie w kościele Garnizonowym – tablica ku czci 20 zamordowanych w Katyniu oficerów, na kościele św. Katarzyny w Golubiu-Dobrzyniu – tablica dla uczczenia 6 ofiar,. Miejsca pamięci są również w Kurkocinie i w Książkach. W Lipnie umieszczono w 2015r. tablicę z 93 nazwiskami ofiar z Ziemi Dobrzyńskiej. Miejsca pamięci są również w Kurkocinie i w Książkach.

W 1991 r w Bibliotece Gł. UMK została zorganizowana wystawa o tematyce katyńskiej, zwiedzana szczególnie przez studentów, młodzież szkolną, nauczycieli i osób

zainteresowanych historią. W 1995 r p. Wanda Perczak zebrała materiały i zredagowała książeczkę pt. "Nasi Najbliżsi" zawierającą biogramy 32 osób z regionu toruńskiego– ofiar zbrodni katyńskiej. Jest tam również, zestawiony przez J. Olszańskiego, spis policjantów zamordowanych i zaginionych podczas wojny. Od 1993 r prezes Bogdan Taczak redagował biuletyn – informujący o sprawach dotyczących naszych katyńskich spraw.

Członkowie stowarzyszenia biorą udział w licznych spotkaniach z uczniami szkół podczas których przekazywała młodym prawdę o tragedii jeńców, ofiar NKWD i ich rodzin. Ważnym aspektem działalności stowarzyszenia stało się wsparcie szkół w akcji Dęby Pamięci "Katyń ocalić od zapomnienia". Czemu towarzyszą prelekcje i spotkania z młodzieżą.

3. Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Bydgoszcz

Związek reprezentowany jest obecnie przez prezesa Włodzimierza Nekanda Trepka. Ponad 20 lat funkcje prezesa Okręg Bydgoszcz pełnił mjr. Alojzy Gładkowski. Okręg działa na terenie rejonu bydgoskiego od 2003 roku, skupia w swoich szeregach oficerów i żołnierzy formacji zbrojnych podziemia narodowego konspiracji antyniemieckiej i antykomunistycznej, oraz, zgodnie ze swoim statutem, osoby kultywujące pamięć Armii Krajowej, Polskiego Państwa Podziemnego.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje zaangażowanie w upamiętnianie i popularyzacja etosu Armii Krajowej. Z inicjatywy i przy współpracy Związku powstały pomniki i obeliski, min.:

- Pomnik Armii Krajowej w Solcu Kujawskim odsłonięty uroczystie 11 listopada 2017 r. . Monument upamiętnia przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, dowódców AK Okręg Pomorze i oddział partyzancki "ŚWIERKI-2"- po AK-owskie zgrupowanie, które walczyło w Puszczy Bydgoskiej w maju 1945 r. z NKWD, UB i MO o wolną i niezawisłą Ojczyznę.

- Na skwerze przy ul. ks. Markwarta odsłonięto obelisk, upamiętniający zakatowanego przez UB bohatera Armii Krajowej ppor. Leszka Białego.

liczne tablice pamiątkowe i pomniki bohaterów PPP i AK , m.in.

- W 1992 r. na ścianie domu przy ulicy Św. Trójcy, gdzie mieściła się w latach 1942-1945, określona kryptonimem „3x3”, kancelaria szefa sztabu Pomorskiego Okręgu Armii Krajowej kręgu zawisła tablica upamiętniająca wojenny epizod oraz jego bohaterów ppłk. Chylińskiego oraz mjra Grussa. Tablica jest jednocześnie hołdem dla poświęcenia żołnierzy konspiracji w walce o wolną Polskę.

- W 2012 r. na murze nekropolii przy ul. Kcyńskiej umieszczono z czarnego marmuru tablicę ku czci Żołnierzy Wyklętych, a także 47 mniejszych tabliczek. Upamiętnia poległych bohaterów niepodległościowego podziemia lat 1945-1956.

- 20 kwietnia 2012 r. na terenie Explozeum Centrum Techniki Wojennej DAG Fabrik Bromberg odsłonięto tablicę upamiętniającą żołnierzy Armii Krajowej związanych z DAG Fabrik Bromberg, którzy zajmowali się organizacją ucieczek pilotów brytyjskiego RAF ze Stalagu XXA.

- tablice poświęcone PPP oraz dowództwu Pomorskiego Okręgu Armii Krajowej w bazylice p.w. Św. Wincentego a' Paulo w Bydgoszczy

Od wielu lat jednym z zadań Związku jest działalność edukacyjna skierowana przede wszystkim do młodego pokolenia Polaków. Współpracuje z LO nr 1 w Bydgoszczy, członkowie biorą udział w spotkaniach i lekcjach historii z młodzieżą.

We wrześniu i w lutym corocznie organizuje uroczystości upamiętniające rocznice powstania PPP i przekształcenia Związku Walki Zbrojnej w Armię Krajową.

4. Sebastian Bartkowski

Sebastian Bartkowski jest nauczycielem historii w liceum ogólnokształcącym w Unisławiu, prezesem Unisławskiego Towarzystwa Historycznego oraz redaktorem „Unisławskich Zeszytów Historycznych” oraz serii reprintów kronik „Chronicae Unislaviensis”. Od 2017 r. Członek Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa przy IPN Gdańsk.

Historia to jego pasja, której owoc stanowią publikacje naukowe i popularnonaukowe dotyczące dziejów ziemi chełmińskiej, min. „Gmina Unisław na starej fotografii (CD), Kościoły Gminy Unisław (CD) oraz artykuły popularyzatorskich w „Czasie Chełmna”a także kilkadziesiąt projektów edukacyjnych i historycznych, min.: organizator rajdów turystyczno-historycznych.

Od kilku lat realizuje filmy dokumentalne, które docierają do szerokiego grona odbiorców. Prezentacjom filmów towarzyszą wykłady, prelekcje z udziałem historyków. Pierwszym filmem dokumentalnym zrealizowanym przez Pana Sebastiana Bartkowskiego był „Bocię – oblicza nazistowskiego okrucieństwa”, nakręcony w 2012 r. Drugi film „Eksterminacja inteligencji pomorskiej”, podobnie jak poprzedni zrealizowany z udziałem uczniów z Liceum Ogólnokształcącego w Unisławiu. Kolejne filmy dokumentalne: ” Eksterminacja Inteligencji

Polskiej na Pomorzu w latach 1939-1945 – w ramach programu „Patriotyzm Jutra” Muzeum Historii Polski w Warszawie (wraz z IPN Gdańsk/ Muzeum Stutthof), „Makabryczna noc – Inowrocław 1939”, „Króliki z Ravensbrück wraz z Muzeum Stutthof, Muzeum Zamek w Lublinie). Realizacja filmu dokumentalnego „Tajemnica relikwiarza” opowiadająca o dziejach krzyżackiego dyptyku komtura elbląskiego, który znajduje się w zbiorach Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. Realizacja filmów dokumentalnych „Zbrodnia Pomorska – Karolewo 1939” wraz z IPN Bydgoszcz/Gdańsk, „Zbrodnia Pomorska – Dąbrowa 1939” „Szpegawsk 1939 – Zbrodnia Pomorska.”

Realizuje również projekt „Notacje pomorskie”, którego celem jest nagranie świadków „zbrodni pomorskiej” żyjących na terenie Pomorza.

Bierze również aktywny udział w prelekcjach, wykładach, audycjach radiowych i telewizyjnych popularyzujących wiedzę o historii Polski i regionu.

5. Lesław Welker

Lesław Welker związany z Toruniem od 1980 roku. Współzałożyciel Solidarności w Szpitalu Miejskim. Po 13 grudnia prowadził działalność opozycyjną, a od 1986 roku aktywnie działa na rzecz pamięci narodu. Od 2001 r. członek Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Toruń, od 2018 r. prezes Okręgu Toruń.

Z jego inicjatywy odsłonięto osiem tablic pamiątkowych upamiętniających żołnierzy Wojska Polskiego, Armii Krajowej oraz toruńskie harcerstwo.

1. 85 lecie Harcerstwa na plebani kościoła Sw. Jakuba 2002 r.
2. Ks. Płk. Jerzego Sienkiewicza w kościele Garnizonowym – 2009 r.
3. dr Zdzisława Dandelskiego w Szpitalu Miejskim – 2010 r.
4. Gen. Dr Zygmunta Gilewicz w Przychodni Wojskowej – 2015 r.
5. Płk. Dr Leona Strehla w Przychodni Wojskowej – 2015 r.
6. Płk Adama Walczaka na budynku Wydziału Sztuk Pięknych UMK – 2015 r.
7. Płk. Tadeusza Perdzińskiego na budynku Rady Adwokackiej- 2016 r.
8. Gen. Dr. Bolesława Błażejewskiego – 2018 r.

Prowadzi bogatą działalność wydawniczą, m.in. na temat kombatantów i harcerstwa. Publikował artykuły m.in. w „Nowościach”, „Biuletynie Kuratora Oświaty”, „Toruńskim Tygodniku Solidarności”, „Meritum – Magazynie lekarzy”